

De Huddesteenthermeten

De DID (Data-ICT-Dienst, onderdeel van Rijkswaterstaat) en de gemeente Amsterdam hebben in een samenwerkingsverband hun NAP-peilmerknetten in de stad hermeten. Nadat op 24 oktober 2007 al het nulpunt op de Dam was aangesloten aan het NAP (zie Geo-info 2007-12), is het op 19 december 2007 de beurt geweest aan de laatst overgebleven 17^e eeuwse dijkpeilsteen in de Eenhoornsluis te Amsterdam. Deze aansluiting (waterpassing) aan het NAP moet men beschouwen als een symbolische handeling, want natuurlijk worden dit soort peilmerken niet meer gebruikt. Koperen bouten in goed gefundeerde gebouwen doen het tegenwoordig een stuk beter. Echter de dijkpeilstenen vormen de oorsprong van het nu tegenwoordige NAP. En na meer dan 300 jaar is het toch heel bijzonder dat zo'n originele steen nog aanwezig is. Uit historisch belang gezien is het interessant zoiets te behouden. Oorspronkelijk waren er acht van deze peilstenen geplaatst, in elk van de acht sluisen aan de zuidoever van het IJ; tegenwoordig is er nog maar een originele steen overgebleven. De Eenhoornsluis staat nu dan ook gelukkig op de gemeentelijke monumentenlijst.

Johannes van Waveren Hudde (1628 – 1704), befaamd wiskundige en burgemeester van Amsterdam heeft, na de zoveelste ernstige overstroming, als eerste opdracht gegeven in 1683 voor het plaatsen van deze marmeren dijkpeilstenen (vermoedelijke een achttal) in de toen aanwezige sluisen, langs de zuidzijde van het IJ. De dijkpeilstenen worden daarom ook wel Huddestenen genoemd. Hij beseftte als eerste het belang van één uniform referentievlak, dat dus door de acht dijkpeilstenen werd gewaarborgd.

Een groef in het midden van de steen geeft de zeedijkshoogte weer ten opzichte van de gemiddelde zomervloedstand van het IJ met de volgende tekst in de steen gebeiteld: “ZEE DYKS HOOGHTE zynde negen voet en vyf duym boven stadtspeyl”. Als men weet dat een Amsterdamse voet 0,283133 centimeter is en één voet 11 duim, is gemakkelijk te berekenen dat de steen op 2,6769 meter boven de gemiddelde zomervloedstand van het IJ is. De gemiddelde zomervloedstand werd het Stadspeil ofwel het Amsterdams peil (AP) genoemd. Later in 1891 werd dat het NAP (Normaal Amsterdams peil) als gevolg van hermetingen.

De groef in de dijkpeilsteen is in 2007 bepaald op 2,615 m boven NAP. De steen is dus in 325 jaar tijd 61 millimeter gezakt, ongeveer 0,2 millimeter/jaar. Of deze lineaire redenering helemaal opgaat gezien de herijkingen van het NAP in het verleden is te betwijfelen, toch geeft het wel een idee van de stabiliteit van de steen.

Jan van Beers
Projectleider Geo- en Vastgoedinformatie Amsterdam